

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE (SPOŁECZNE); NGO

(Sylabus; konwersatorium)

Program przedmiotu

a) Cele i zadania do osiągnięcia:

Sprowadzają się one do wzbogacenia wiedzy absolwentów Uczelni o problematykę doktrynalnych i konstytucyjno-prawnych podstaw działania, funkcji, zadań, zasad, struktury i mechanizmów funkcjonowania oraz roli społeczno-politycznej organizacji pozarządowych (pozapaństwowych) w Polsce. Po wtóre, idzie o ukazanie relacji między poszczególnymi rodzajami organizacji pozapaństwowych - podlegających rządowi panującego prawa - a państwem i jego organami i instytucjami. Po trzecie, zarysowanie miejsca organizacji pozapaństwowych w realizacji praw człowieka i obywatela w Polsce, w tym prawa do partycypacji politycznej. Po czwarte wreszcie – istotne jest ukazanie właściwości procedur i sposobów kierowania organizacjami pozarządowymi w zależności od ich specyfiki.

b) Podstawowe treści kształcenia:

1. Korzystanie z inspiracji i dorobku następujących dyscyplin: nauki prawne, socjologii, organizacji i zarządzania, socjologii stosunków politycznych.
2. Społeczne oraz prawne aspekty realizacji prawa zrzeszania się. Gwarancje oraz granice prawne zrzeszania się.
3. Wielość, różnorodność, różnorodność form i przejawów zorganizowania we współczesnych społeczeństwach; aspekty porównawcze - „społeczeństwo obywatelskie” (wysoki stopień zorganizowania, tradycje obywatelskie, samorządność) w krajach rozwiniętego rynku i demokracji a procesy odtwarzania naturalnych (w opozycji do sterowania procedurami administracyjno-państwowymi) mechanizmów zorganizowania w Polsce,
4. Przedmiotem analizy będą prawne i strukturalno-funkcjonalne zagadnienia ruchów i partii oraz systemów politycznych w Polsce, stowarzyszenia, związki zawodowe i organy samorządu pracowniczego, fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe.
5. Ważne miejsce w trakcie zajęć zajmą problemy kierowania organizacjami pozarządowymi (społecznymi), uzależnionego od ich specyfiki.

Literatura:

a) główna:

H. Izdebski: *Fundacje i stowarzyszenia*. Wyd. X, Warszawa 2003.

L. Jaczynowski: *Kierowanie i działalność w organizacjach społecznych*. Warszawa 1998.

A.Z. Kamiński: *Instytucje i organizacje*. (W:) *Socjologia. Problemy podstawowe*. Red. Z.Krawczyk i W.Morawski. Warszawa 1991.

P.Sztompka: *Socjologia*. Kraków 2002. Rozdz. *Od stosunków społecznych do organizacji* (s. 113-133); *Od organizacji do struktury społecznej* (134-147).

b) pomocnicza:

S. Ehrlich: *Władza i interesy*. Warszawa 1974.

A. Jamróz: *Demokracja współczesna*. Białystok 1993.

Jasiecki K., Molęda-Zdziech M., Kurczewska U.: *Lobbying*. Kraków 2000

K.B.Janowski: *Źródła i przebieg zmiany politycznej w Polsce. 1980-1989*. Wyd. II, Toruń 2004.

L. Krzyżanowski: *Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu*. Warszawa 1992.

Obywatel. Odrodzenie pojęcia. Red. B.Markiewicz. Warszawa 1993.

P. Ogrodziński: *Pięć tekstów o społeczeństwie obywatelskim*. Warszawa 1991.

Ustawa o partiach politycznych. Komentarz. Red. M.Granat. Warszawa 2003.

J.J.Wiatr: *Socjologia polityki*. Warszawa 1999. Rozdz. *Socjologia partii i ruchów politycznych*.

c) ustawy

Zasady ogólne

♦ *Konstytucja RP z 1997 r.*

♦ *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873).*

http://www.mpips.gov.pl/pliki_do_pobrania/Ustawa240403_o_pozytku_publicznym_i_wolontariacie.rtf

Fundacje

♦ *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach*. [jednolity tekst, Dz.U.91.46.203]; <http://pomoc.bitstudio.com.pl/fundacje.htm>

Samorządy zawodowe (przynależność obowiązkowa)

- ◆Prawo o adwokaturze z 26 maja 1982 (Dz. U. nr 16 z 1982, poz. 124);
 - ◆Ustawa o radcach prawnych z 6 lipca 1982 (Dz. U. nr 19 z 1982, poz. 145);
 - ◆Ustawa o izbach lekarskich z 17 maja 1989 (Dz. U. nr 30 z 1989, poz. 158);
 - ◆Ustawa o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych z grudnia 1990 (Dz. U. nr 8 z 1991, poz. 27);
 - ◆Prawo o notariacie z 14 lutego 1991 (Dz. U. nr 22 z 1991, poz. 91);
 - ◆Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszami powierniczymi (KBJ: samorząd maklerów i doradców) 22 marca 1991; Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 marca 1994 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych. (Dz. U. nr 58 z 1994, poz. 239);
 - ◆Ustawa o samorządzie pielęgniarek i położnych z 19 kwietnia 1991 (Dz. U. nr 41 z 1991, poz. 178);
 - ◆Ustawa o izbach aptekarskich z 19 kwietnia 1991 (Dz. U. nr 41 z 1991, poz. 179);
 - ◆Ustawa o badaniu i ogłaszaniu sprawozdań finansowych oraz biegłych rewidentach i ich samorządzie z 19 października 1991 (Dz. U. nr 111 z 1991, poz. 480);
 - ◆O rzecznikach patentowych z 9 stycznia 1993 (Dz. U. nr 10 z 1993, poz. 46).

Samorządy pracodawców (w tym izby gospodarcze; dobrowolne)

- ◆Ustawa z 23 maja 1991 roku O organizacjach pracodawców (Dz. U. nr 55. z 1991, poz. 235).
- ◆Ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych podmiotów gospodarczych (Dz. U. nr 35 z 1989, poz. 194).

Samorząd terytorialny

- ◆Ustawa o samorządzie terytorialnym z 8 marca 1990 (Dz. U. nr 16 z 1990, poz. 95).

Samorząd załogi przedsiębiorstwa państwowego

- ◆Ustawa z 25 września 1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz. U. nr 24 z 1981 poz. 123) wraz z Ustawą z 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwie państwowym ((Dz. U. nr 24 z 1981 poz. 122), Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (112 z 2002, poz. 981).

Stowarzyszenia

- ◆Prawo o stowarzyszeniach: Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Dz.U. nr 20 z 10 kwietnia 1989, poz. 104. Zmiany: 1990-03-13, Dz.U.1990.14.86, art. 1; 1995-01-01, Dz.U.1994.84.386, art. 4 ust. 6a; 1996-04-09, Dz.U.1996.27.118, art. 1; 1999-01-01, Dz.U.1998.106.668, art. 57; 2001-01-01, Dz.U.1997.121.769, art. 73 <http://republika.pl/sprawiedliwi/stow.htm>

Związki zawodowe

- ◆ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. (Dz. U. nr 55 z 1991, poz. 234); <http://isip.sejm.gov.pl/PRAWO.nsf?OpenDatabase>

Partie polityczne

- ◆ Ustawa z 27 czerwca 1997 o partiach politycznych (Dz.U. nr 98 z 1997 poz. 604. Zmiany 26 lipca 2002; Dz. U. Nr 79 z 2001, poz. 857 i 154, poz. 1802 oraz Dz. Nr 127 z 2002, poz. 1089; <http://isip.sejm.gov.pl/PRAWO.nsf?OpenDatabase>)

Kościół i związki wyznaniowe (wybór dokumentów)

- ◆ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 marca 1928 r. o stosunku Państwa do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego nie posiadającego hierarchii duchownej (Dz. U. nr 38, z 1928, poz. 363).
- ◆ Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. nr 30 z 1936, poz. 240).
- ◆Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. nr 29 z 1989, poz. 154);
- ◆Ustawa z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. nr 29 z 1989, poz. 155);
- ◆Ustawa 17 maja 1989 r. o ubezpieczeniu społecznym duchownych (Dz.U. nr 29 z 1989, poz. 156);
- ◆Kodeks prawa kanonicznego: <http://www.archidiecezja.lodz.pl/prawo.html>
- ◆Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r., Oświadczenie rządowe z 3 kwietnia 1998 (25 marca 1998 wymiana dokumentów ratyfikacyjnych, Watykan; Dz. U. nr 51 z 1998 poz. 318; <http://isip.sejm.gov.pl/PRAWO.nsf?OpenDatabase>, str.3W zawiera ustawy „kościelne”). Por. Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r.

(ratyfikowany zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r.), data wydania: 1925.02.10, data wejścia w życie: 1925.08.02, Dz. U. nr 72 z 1925 poz. 501 i 502; <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/konpol.htm>

♦Ustawa z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Prawosławnego Kościoła, (Dz. U. nr 66 z 1991, poz. 287).

♦Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 41 z 1997, poz. 251).

♦Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 41 z 1997, poz. 254).

c) Internet:

1) Organizacje pozarządowe: <http://www.ngo.pl>

2) Fundacje:

<http://www.fundacje.ngo.pl>

http://www.fundacje.ngo.pl/fundacje_na_swiecie

http://www.fundacje.ngo.pl/fundacje_w_polsce

<http://promocja.umk.pl/wspolpraca/fundacje>

TEMATY

L.p.	Temat	Ilość godz
1.	Ustrojowo-polityczne i konstytucyjno-prawne warunki zrzeszania się a demokratyczne państwo prawa. Granice prawa do zrzeszania. Społeczeństwo obywatelskie; ewolucja pojęcia.	2
2.	Grupy interesu i grupy nacisku - istota, typy, struktura, funkcje, przesłanki i uwarunkowania wpływów; mechanizmy działania..	2
3.	Organizacje w systemie społecznym. Strukturalno-funkcjonalna charakterystyka organizacji. Struktura, członkostwo, reguły działania oraz równowaga w organizacji. Organizacja jako forma więzi społecznej i wyrażania interesów. Typy organizacji.	2
4.	Właściwości organizacji pozarządowych; odmienności w stosunku do organizacji państwowych (parapaństwowych). Podmiotowe i przedmiotowe kryteria typologizacji. Ogólne zasady działania organizacji pozarządowych.	2
5.	Lobbying w działalności organizacji pozarządowych (non profit).	2
6.	Partie polityczne – istota i rola. Podstawy prawne tworzenia, finansowania i działania partii politycznych w Polsce.	2
7.	Stowarzyszenia w Polsce. Typy i rodzaje stowarzyszeń oraz ich cele i funkcje społeczne. Podstawy prawne tworzenia, finansowania i działalności stowarzyszeń. Instytucjonalne kontakty międzynarodowe stowarzyszeń polskich.	2
8.	Organizacje samorządowe. Typy i rodzaje samorządów. Perspektywy samorządów.	2
9.	Samorząd terytorialny.	2
10.	Samorząd pracowniczy (załogi); zakres kompetencji oraz obszary działania.	2
11.	Pojęcie i istota związków zawodowych. Miejsce i rola we współczesnych społeczeństwach. Ewolucja ruchu związkowego w Polsce i jego współczesna struktura	2
12.	Sposoby i formy organizowania pracodawców.	2
13.	Fundacje w Polsce; istota, zasady, formy i obszary działania. Tradycje i współczesność.	2
14.	Struktura wyznaniowa społeczeństwa polskiego. Kościół katolicki i katolicyzm w historii i życiu współczesnym Polski.	2
15.	Inne kościoły i związki wyznaniowe chrześcijańskie w Polsce. Niechrześcijańskie związki wyznaniowe w Polsce.	2
Razem		30

Szczegółowe wymagania wykładowcy:

Przyswojenie przez studentów wiedzy przewidzianej programem przedmiotu; jej poziom stwierdzony poprzez przygotowywanie wprowadzenia (referatów) oraz aktywność w trakcie zajęć.

Warszawa, styczeń 2009.